

SÜG-Press

18. november 2009

leht asub aadressil www.syg.edu.ee

Number 248

KOLMAPÄEVAST PÜHAPÄEVANI

K 18.11	14.00	Direktsiooni koosolek
	15.00	Tehnikanõukogu koosolek
	15.30	Kadri-Mardi võrkpalliturniir gümnaasiumile
	16.00	Nõukoja koosolek
	17.00	Eelkool
R 20.11		Üleriiklik B. Alveri „Tähetund“ Jõgeval
L 21.11		Geograafiaolümpiaadi maakonnavoore Noorte infomess Tuleviku Kompass kultuurikeskuses Üleriiklik B. Alveri „Tähetund“ Jõgeval
E 23.11	10.45	Klassivanemate koosolekud
T 24.11	09.00	SA juhatusse koosolek
	15.50	Õpilasesinduse koosolek
K 25.11	14.00	Direktsiooni koosolek
	15.30	Klassijuhatajate nõupidamine
N 26.11	15.50	Suur jäljendusvaadend
R 27.11	14.00	Saaremaa Miniteaduspäevad 2009
	21.00	19. kabaree viimane etendus
L 28.11	10.00	Füüsika lahtine võistlus Saaremaa Miniteaduspäevad 2009

DIREKTSIOON TÄNAB

Kunnar Sink – õpilase väga hea juhendamise eest informaatika lahtisel võistlusel

SISEKONTROLL

Uued õpetajad: matemaatika

PEDAGOOGILISED KÕNELUSED

K 18.11.	<i>Marika Pärtel</i> Puhkuste ajakava
N 19.11.	Direktsiooni info
R 20.11.	<i>Viire Pors</i> Käekirja konverents
E 23.11.	<i>Viiljar Aro</i> Kool ja elu
T 24.11.	<i>Triino Lest</i> B7 konverents

TORE KOOLITUS

TORE (Tugiõpilaste Oma Ring Eestis) on organisatsioon, mis ühendab õpilasi, kes tahavad oma koolikeskkonda paremaks muuta. Praegusel hetkel tegutseb torekaid rohkem kui 80 Eesti koolis. Möödunud nädalavahetusel algas Valjala metsamajas esimene tugiõpilaste koolituslaager Saaremaal, ees ootab veel kaks laagrit, mille järel on seitsmes saare koolis tugiõpilase baaskoolituse läbinud noored, kes hakkavad oma kooli torekaid koondama ja koolitama. Meie kooli meeskonda kuuluvad Katrin Hommik, Artur Loorpuu ja Sander Tiit ning juhendajana Mia Rand. Pärast esimest koolitust on meeskond väga entusiastlik ja veendunud, et on tõesti väga tore, kui koolis on TORE.

Mia Rand, toredate juhendaja

GÜMNAASIUMI NOORMEESTE KORVPALLIVÕISTLUS

Ajakava

Mängud toimuvad igal teisipäeval SÜG Suurhallis.

17. november	18.50 11A – 10B 20.00 10C – 11C
24. november	18.50 10A – 12B 20.00 11B – 12C
1. detsember	18.50 10B – 12C 20.00 12B – 10C
8. detsember	18.50 11A – 11B 20.00 11C – 10A
15. detsember	18.50 10A – 10C 20.00 12C – 11A
22. detsember	18.50 11B – 10B 20.00 12B – 11C

Eespool mainitud meeskond mängib heledas, teisena nimetatud tumedas. Klassisärgi olemasolul leppida värv kokku vastasmeeskonnaga.

Play-off mängitakse kolmandal veerandil.

Vaheaegadel tantsutüdrukud.

Lisainfo Mikhel Lemberi (11C) käest või leheküljelt <http://korvpall.page.tl/>

Kohtumiseni korvpallisaalis.

Korvpall on korvamatu!

Mikhel Lember, 11c klassi õpilane

EDUKAD RAHVASTEPALLURID

9. novembril toimusid Orissaares Saare maakonna meistrivõistlused D-vanuseklassi rahvastepallis. Meie võistkonnad olid edukad.

Tüdrukute turniiril osales 5 võistkonda: SÜG, Vanalinna Kool, Valjala PK, Aste PK ja Orissaare G. Väga tasavägised mängud toimusid meie, Aste ja Valjala tüdrukute vahel. Kui Astele kaotasime ühe eluga, siis Valjalat võitsime ühe eluga. Tekkinud "surnud ringist" väljusime siiski võitjana, teine oli Valjala ja kolmas Aste. Võistkonda kuulusid Kerli Aksalu (kapten ja SÜG-i parim mängija), Sandra Aulik, Maigret Mõru, Alice Berens, Helina Koppel, Karita Süld, Kai Koovisk, Airike Kapp, Kadri Aru, Janely Karjane.

Poisid olid sama edukad

Osales 7 võistkonda: SÜG, KG, Kuressaare Vanalinnakool, Valjala PK, Orissaare G, Muhi PK ja Kärla PK. Mängiti kahes alagrupis, kummastki pääsesid 2 paremat poolfinaali ja sealt omakorda võitjad finaali. Alagrupimängudes võitsid meie poisid Valjalat ja KVK-d ühesuguse tulemusega 2:0

ning kohtusid poolfinaalis Kärlaga. Kärla alistati samuti tulemusega 2 : 0 ning finaalis mindi taaskord kokku KVK-ga, kes oli II poolfinaalis alistanud KG.

Ka finaalmängus olid poisid tublid ning KVK-l tuli päeva jooksul tunnistada teistkordselt meie poiste paremust 2 : 0. Kolmanda koha mängus alistas KG Kärla.

SÜG-i võistkonnas mängisid Karl-Kustav Kuning, Robin Mäetalu (SÜG-i parim mängija), Johannes Treiel, Miikael Tuus, Reio Pihlak, Harles Herman Ojasaar, Aleks Lesk, Ken Pihlas, Cevin Vahter ja Karl Hendrik Tamkivi.

Piirkonnaturniir peetakse 19. novembril Kuressaare Spordihooones.

Mati Mäetalu ja Virge Treiel, treenerid

ÕPILASUURIMUSED 2009

SÜG-i õpilased on leidnud palju huvitavat, mida Saaremaa looduses uurida. Aasta hakkab lõpule jõudma. On veel viimane aeg teha lühiülevaade sel aastal tehtud uurimistöödest.

Käesoleva aasta uurimistöödes oli peamiselt keskendatud Saaremaal esinevatele keskkonnaprobleemidele. Nii nagu mitmel eelmiselgi aastal, olid paljud õpilased leidnud oma uurimistöö teema ajakirjandusest. Arvatavasti kajastatakse meedias enamikku keskkonnaprobleeme, mis Saaremaal aegajalt esile kerkib. Meie õpilased olid sel moel leidnud mitu aktuaalset teemat, mida uurida. Järgnevalt neist lähemalt.

Käesoleva aasta alguses ilmus kohalikus ajalehes Meie Maa artikkel „Tundmatu taud tapab Sõrves linde“. Esimesele teatele järgnes päevade möödudes teisi. Peagi selgus, et tegemist on lindude hulgas leviva ohtliku nakkushaiguse trihhomonoosiga, mida tekitab siseparasiidist viburloom *Trichomonas gallinae*. Kuna eelmisel aastal oli meie 6. klassi õpilane **Robi-Jürgen Algo** rohevinte uurinud ja teinud mitmeid vaatlusi Sõrve linnujaamas, oli loomulik, et just tema rohevintidega edasi tegelema hakkas. Seekordseks uurimistöö pealkirjaks sai „**Trihhomonoos – lindude hulgas leviv ohtlik nakkushaigus**“. 7. klassi noormehe kiituseks peab ütleva seda, et ta suutis ise inglisekeelsetel Interneti-lehekülgedelt leida sobiva ravimi, mille seejärel sai loomakliinikust.

Koos linnuvaatleja Mati Martinsoniga rajati Sõrve linnujaama linnuhaigla, kus kahe kuu jooksul toideti, kaaluti ja raviti rohevinte. Kuigi 26-st linnuhaiglas ravitud rohevindist paranes vaid 6, oli tehtud tööst kasu. Uuringu tähtsus seisnes selles, et tõestati Metronidazolega ravimise võimalikkust. Mati Martinsoni abiga koostati vastavad soovitusel, mida ette võtta haiguse avastamiseks ja raviks. Töö haigestunud lindudega andis hea praktilise kogemuse, seetõttu on edaspidi vajadusel võimalik kohe tegutseda hakata.

Gerda Nelise (7. klass) ja **Hanna Tuusi** (6. klass) teemaks sai „**Haki** (*Corvus monedula*) **bioloogiast ja tema levikust ning arvukusest Kuressaare linnas Saaremaal**“.

Kuigi hakkide kohta ilmus üks uurimistöök idee andev murettekitav artikkel 2008. aasta novembris, oli ajakirjandus tüütavatest hakkidest ülevaateid andnud juba varemgi. Nii tuligi mõte uurida, millised linnalinnud on Kuressaares probleemseks muutunud, aga erilist tähelepanu otsustati pöörata hakkidele. Uuriti, kus asuvad Kuressaare linna suurimad hakipopulatsioonid, milliseid probleeme nad põhjustavad, ning ka seda, millised võimalused oleksid neid probleeme leevendada. Selleks koostati vastav küsitlusleht, mida jaotati Kuressaare elanikele. Tüdrukud said muuhulgas teada, kuidas suhtuvad hakkidesse aselinnapea ja linnaarst. Küsitleti ka mitmete spaade ja teiste asutuste töötajaid, kus läheduses nähti pidevalt suuri hakiparvi. Paari kuu vältel tehti korduvaid vaatlusi Kuressaare linnas, seda nii päeval kui hilisõhtul. Õhtustele reididele kaasati vanemaidki. Hakke loendati ka Kudjape prügilas.

Tulemusena selgus, et hakke leidub Kuressaares palju, vähemalt 4000–5000, kuid need linnud, kes inimesi talviti parvedesse kogunedes häirivad, ei ole sugugi meie hakkid. Need talvitujad on hoopiski küllalised Soomest. Põsitsejad hakke on Kuressaares tunduvalt vähem. Kõigi vaatluste tulemusena saadi vastav hakkide levikukaart, kuhu peale oli märgitud kõige hakirohkemad piirkonnad Kuressaares. Koolis viidi läbi ka hakiplakate konkurs, saadud plakateid on võimalik vajadusel kõige hakirohkematesse paikadesse üles panna.

Küsitlusest selgus, et kuressaarlased suhtuvad hakkidesse üsna vaenulikult, kuid samuti arvavad linlased, et hakke hävitada ei ole mõtet. Seega tuleb kasutusele võtta teatud meetodid, et hakke linnast eemale peletada. Jõuti järeldusele, et tuleb võidelda põhjuste, mitte tagajärgedega. Peamiseks soovitusena oleks prügikastide sulgemine, katkiste katusealuste parandamine jne. Ilmselt hakkab hakiprobleem vähenema, sest 2009. aasta suvel suleti nende peamine tootmiskoht – prügilas.

Üha rohkem teateid on ajakirjanduses – nii üleriigilistest ajalehtedest kui ka kohalikest – esinenud nn linnarebastest, Artiklite põhjal võib järeldada, et rebaste käitumisviisid on toimunud olulisi muutusi. Kuressaare linnaelanike seaski liiguvad jutud rebaste sissetungimisest linna ja ülisõbralikest rebastest koduüendes. Kõigist neist andmetest tekkis **Joel Jakob Koelil** ja **Karl Jõgil** (mõlemad 7. klassi õpilased) mõte uurida, kuidas elavad rebased Kuressaares.

Töö pealkirjaks sai „**Rebase (Vulpes vulpes) bioloogiline ülevaade ja tema leviku laienemisest asulatesse. Kuressaare rebased**“. Kõigepealt koostati selleks vajalik küsitlusleht, mida kuressaarlastele jaotati. Selgus, et rebaseid kohatakse juba peaaegu kogu Kuressaare territooriumil, kuid kõige rohkem siiski Kuressaare lossi ja lossipargi ümbruses. Arvatavasti on neil seal ka oma koopad. Osa rebastest on muutunud nii julgeks, et tulevad üendesse ja otsivad süüa. Rebaseid kohatakse kesklinnaski. Kuigi rebaste arvukus on vaatlejate arvates hakanud tõusma, arvatakse siiski, et rebaseid ei pea hukkama hakkama. Vaja on jälgida, et nad ei kannu ohtlikke haigusi. Viimasel juhul peab kasutusele võtma karmimad abinõud. Seni on vaja elanikele selgitada, et nad on ka ise süüdi rebaste arvukuse tõususes, sest sageli jäetakse toitu üendesse, kohati isegi söödetakse rebaseid. Arvestama peab, et rebane on metsloom ja kui me teda nn linnaeluga ära ei meelita, võivad nad ka ise tagasi metsa kolida.

Uurimistöök „**Saare maakonna harilike oravate (Sciurus vulgaris) karvkatte värvuse erinevused**“ autoriks oli samuti 7. klassi õpilane **Robi-Jürgen Algo**. Ka siin on teatud määral tõuke andnud ajakirjandus, kuigi kõige otsesemalt saadi idee Eesti tuntud lendoravate uurijalt Uudo Timmil. Tihti võib nii ajakirjandusest kui ka mitmetest teadusartiklitest leida vihjeid selle kohta, et Saaremaal on levinud mustad oravad. Eesti aladel levinud harilikud oravad on tavaliselt enamjaolt punakaspruunid, seega saartel levinud mustad oravad on üpris haruldased. Kui palju on ikkagi Saaremaal ja teda ümbritsevatel saartel erinevate värvustega oravaid, selle väljaselgitamine oligi uurimuse põhiülesanne. Uudo Timmi näpunäidete kohaselt koostati jällegi küsitlusleht, et selgitada välja, milliste karvkattega oravaid on viimastel aastatel kohatud. Kaasa haarati nii Saare maakonna kui ka Hiiumaa bioloogiaõpetajaid.

Vaatlejate arvates on oravate arvukus võrreldes varasemate aastatega tunduvalt langenud. Saadud andmete põhjal selgus, et kõige rohkem võib Saaremaal kohata punakaspruuni värvusega isendeid, vähemal määral musti oravaid ja oravaid, kelle keha on punakaspruun ja saba must.

Aeg nn oravate inventuuri tegemiseks oli igati sobiv. Teades seda, et Suurbritannias on oma leviala väga suuresti laiendanud ohtlik hallorav, oli üsna vajalik meie loodusuurijaid vaatlema panna, ega meile veel seda orava liiki sattunud ei ole. Praeguste vaatluste kohaselt seda õnneks veel ei ole. Halloravad levitavad harilikele oravatele rõugeviirust, mis on hävitamas nende populatsiooni, kusjuures halloravad ise haiguse tagajärjel ei hävi ja nemad ohus ei ole.

Annika Soomi (11. klass) ja **Signe Toomi** (10. klass) järjekordse uurimistöo pealkirjaks oli „**Loopealsete mullaparameetrite seosed kinnikasvamise ja soontaimede liigirikkusega.**“

Töö teema pakkusid välja Saaremaa Ühiskooli vilistlased, endised tublid uurimistööde tegijad, praegused TÜ doktorant Liina Saar ja magistrant Krista Takkis. Nemad võtsid ka juhendamise enda peale.

Loopealsed on teadlaste tähelepanu köitnud juba pikka aega. Selleks, et paremini mõista loopealsete kinnikasvamist ja võimalikke muutusi liigirikkuses, on väga oluline uurida, kuidas mõjutab loopealsete kinnikasvamise kiirust mulla tusedus, toitainete sisaldus ning ümbritsev maastik. Sellele eelnimataud töös keskenduti. 2008. aasta suvel uuriti Saaremaal ja Muhus kokku läbi 21 loopealset. Kõikjal uuriti mulla sügavust ja mulla toitainete sisaldust. Uuritavad loopealsed jaotati kinnikasvamise alusel klassidesse ning määrati uurimisala ümbritseva metsa protsent.

Tulemusena selgus, et loopealsete kinnikasvamise kiirus ei sõltu ei mulla sügavusest ega ümbritsevast maastikust ning nende järgi ei saa seega alade kinnikasvamise kiirust ennustada. Leiti aga, et kiirest kinnikasvamisest on enam ohustatud need loopealsed, kus fosforisisaldus mullas on kõrgem. Samuti võis tulemustest järeldada, et loopealsel kasvavate liikide arv on suurem aladel, kus nii mulla sügavuse varieerumine kui keskmine mulla sügavus on suurem ning seetõttu tuleb neile aladele pöörata liigirikkuse kaitsmisel erilist tähelepanu. Loopealsete kui väga oluliste alade kinnikasvamise vältimiseks on oluline neid hooldada karjatades ning raiudes maha osa pealetungivast kadastikust.

Rähnid kuuluvad tugiliikide hulka, kes rajavad elupaiku ka teistele loomadele. Seetõttu on rähnil veel väga suur ökoloogiline tähtsus.

Kuna suur-kirjurähni pesapaigaelustis Eestis eriti uuritud ei ole, valis **Uku Volke** 9. klassist selle liigi oma uurimisobjektiks. Töö pealkirjaks sai „**Suur-kirjurähni pesapaigavalikust Saaremaal.**“ Peamised uuringud viidi läbi Lääne-Saaremaal ja seda uurimistöo autori isa Veljo Volke juhendamisel. Kõigi leitud pesade asukohad salvestati GPS-seadmesse. Pesi mõõdeti ja pesapaiku kirjeldati sügisel ja talvel, et vältida rähnide elutegevuse häirimist. Töös kasutati andmeid 21 pesa kohta 17 pesitsusterritooriumilt.

Töö tulemusena selgus, et suur-kirjurähn eelistab pesapaigana sega- ja lehtmetsi, metsi, kus on kõrge haava ja ka tamme osakaal, pesapuuna keskmise suurusega haava ja teisi pehme-lehtpuid. Leidis kinnitust seos, et jämedamate pesapuude puhul rajavad rähnid pesakoopta kõrgemale. Suur-kirjurähn pesitseb keskmise jämedusega puudes ja minimaalne pesapuu diameeter on umbes 20 cm. Pesaava keskmine suund on kagu ja kõige vähem on läände avanevaid pesi. Pesaava suurus on üsna vähe varieeruv ja selle läbimõõt on keskmiselt 5 cm.

Töö tulemusena saadi veel muidki üsna vajalikke andmeid Saaremaa lääneosas elavate suur-kirjurähnide kohta.

Suur aitäh kõigile saarlastele, kes õpilasuuringutele kaasa aitasid. Mõned näited: linnalindude küsimustikule vastas 40 inimest, linnarebaste kohta andis infot 47 inimest, erinevate värvustega oravate vaatluslehti täitis 61 inimest. Tore oli see, et ka mitmed inimesed, kes tuttavate kaudu said teada õpilaste uuringutest, küsisid töö koostajatelt ja ka koolist vaatluslehti, et omapoolseid andmeid edastada.

Töö juba uute uurimistöödega jätkub.

Inge Vahter, juhendaja

TEADE

18. nov algusega kell 15.30 toimub Spordihoones Kadri-Mardi turniir võrkpallis 10.–12. klassidele. Võistkonnas 3 neidu ja 3 noormeest. Mängitakse kahes alagrupis, üks geim 20 punktini. Mõlemast alagrupist pääseb kaks paremat finaalturniirile. Infot saab õpetaja Aime Metsmaalt. *Aime Metsmaa*, turniiri korraldaja